MTK-Etelä-Pohjanmaa ry

Lausunto

17.10.2025

Asia: VN/27997/2023

Lausuntopyyntö Kansallisesta ruokastrategiasta 2040

Luku 3.1: Reiluus ja kannattavuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Kannattavuus ja reiluus

Arvoketjun oikeudenmukaisuus on pitkäaikainen tavoite, jonka saavuttaminen edesauttaa tai suorastaan mahdollistaa useiden muiden ruokastrategiassa mainittujen tavoitteiden saavuttamisen. Ruokaketjun vastuu myös alkutuotannon pärjäämisestä tulee viimein ottaa tosissaan. Ei voida puhua aidosti vastuullisesta ketjusta, jos sen kriittisen tärkeä osa, eli raaka-aineen tuottaja ei saa oikeudenmukaista korvausta tekemästään työstä.

Strateginen tavoite 1: Arvonlisä jakautuu aiempaa tasaisemmin ruokaketjussa

Huomioita ja havaintoja

Tavoite on erittäin kannatettava.

Tavoitteen saavuttamiseksi on tärkeää huomioida alkutuotanto ruokaketjun aktiivisena toimijana, ei "ainoastaan" raaka-aineen tuottajana. Alkutuotannon realiteetit (esim. mitä laadukkaan raaka-aineen tuottaminen vaatii ja maksaa) osataan ottaa paremmin huomioon ketjun eri vaiheissa tuotekehityksestä myyntiin saakka. Myös alkutuotannolla on ajantasainen käsitys tuotekehityksen ja markkinan vaikutuksista raaka-aineen vaatimuksiin.

Strateginen tavoite 2: Ruokavienti ja kansainvälinen kilpailukyky kasvaa

Huomioita ja havaintoja

Tavoite on erinomainen. Ruokaviennin kehittymiseen voisi suhtautua tällä aikataululla kunnianhimoisemminkin. Tavoitteiden saavuttaminen vaatii panostuksia myös koulutukseen, jotta meillä on riittävästi erilaisia viennin osaajia sekä Suomessa että ulkomailla.

Strateginen tavoite 3: Ruoka-ala on houkutteleva ja reilu

Huomioita ja havaintoja

Kohdassa 3.4.2. tavoite 1 edesauttaa myös tämän tavoitteen saavuttamista. Maaseutupoliittisessa selonteossa mainittu maaseutuprofessuurien määrän merkittävä väheneminen kertoo omalta

osaltaan alan koulutuksen ja tutkimuksen heikentymisestä, kirittävää on paljon jotta tavoitteet saavutetaan.

Strateginen tavoite 4: Tuotantoeläinten hyvinvointi lisääntyy ja lisää väliotsikko

Huomioita ja havaintoja

Tuotantoeläinten hyvinvointi on myös yrittäjän etu.

Strateginen tavoite 5: Reilu datatalous luo arvoa ruokajärjestelmään

Huomioita ja havaintoja

Nykyisellään data liikkuu pääosin alkutuotannosta eteenpäin, mutta ei toisin päin. Alkutuotannon on voitava hyödyntää kattavasti saatavilla olevaa dataa oman tuotantonsa suunnittelun ja kehittämisen tueksi.

Luku 3.2: Huoltovarmuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Huoltovarmuus

Ruuantuotannon huoltovarmuudessa kiinnitetään erityinen huomio maatilojen varautumiseen ja siihen, että ruuantuotanto voi jatkua poikkeusoloista huolimatta. Varautumisvelvollisuus (tuotantopanokset, varaosat jne.) ei voi olla ainastaan maatalousyrittäjän käsissä, vaan myös muiden toimijoiden tulee varmistaa omilla varastoillaan tarvittavien osien ja panosten saatavuus riittävällä aikataululla.

Strateginen tavoite 1: Riskienhallinta vahvistuu ruokajärjestelmässä

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 2: Ruuantuotannon jatkuvuus turvataan

Huomioita ja havaintoja

Ruuantuotannon jatkuvuuden turvaamisessa merkittävä rooli on kannattavuudella, joten strategian Reiluus ja kannavuus -kohdan toteutuminen vaikuttaa myös tähän. Edelleen on huolehdittava kuormittavaa työtä tekevien maataloustuottajien jaksamisesta. Ruokaketjun toimivuus normaalissa tilanteessa varmistaa sen toimivuutta myös haastavammissa olosuhteissa.

Strateginen tavoite 3: Tuotantopanosten omavaraisuusaste nousee

Huomioita ja havaintoja

Kiertotalouden edistäminen ja sen myötä tuotantopanosten omavaraisuusasteen nosto on erittäin kannatettavaa. Kiertolannoitteiden osalta tulee varmistaa, etteivät ne lisää riskiä kasvitaudeista, rikkakasveista tai haitta-aineista.

Luku 3.3: Luonnon kantokyky

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.3. luonnon kantokyky

-

Strateginen tavoite 1: Ruokaketjun ilmastovaikutukset vähentyvät

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 2: Luonnon monimuotoisuus lisääntyy ja luonnontila paranee

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 3: Ravinnepäästöt vähentyvät ja peltojen vesitalous paranee

Huomioita ja havaintoja

-

Luku 3.4: Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.4. Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

Ruokakeskustelu on ollut nykyisellään hintakeskeistä. Ruokaa pidetään kalliina, vaikka sen osuus kotitalouden menoista on säilynyt alhaisella tasolla. Suomalainen ruokakulttuuri ja raaka-aineiden laadukkuus ja ketjun läpinäkyvyys jäävät taka-alalle.

Ruokakeskustelu polarisoituu herkästi, nähdään paljon "joko tai keskusteluja" ja se on harvoin rakentavaa. Tavoite 1. tuo varmasti parannusta tähän asiaan.

Strateginen tavoite 1: Kotimaisten elintarvikkeiden käyttö lisääntyy ja ymmärrys ruokajärjestelmästä vahvistuu

Huomioita ja havaintoja

Yhteiskunnan rakennemuutos on tuonut meidät pikkuhiljaa tilanteeseen, jossa yhä harvemmalla on käytännön kokemusta ruuantuotannosta. Tästä johtuen ei myöskään ole realistista olettaa suomalaisten tietävän miten ruokaa tuotetaan tai millainen kokonaisuus ruokasektori ylipäätään on.

Tieto siitä mistä ruoka tulee ja miksi tuotanto on tärkeää pitää omissa käsissä, kuuluu kuitenkin yleissivistykseen, joten tavoitteeseen kirjatut asiat ovat erittäin tärkeitä ja kannatettavia.

Strateginen tavoite 2: Mahdollisuus terveelliseen ruokaan lisääntyy

Huomioita ja havaintoj

-

Strateginen tavoite 3: Ruoka on osa rikasta ja elävää ruokakulttuuria

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 4: Yhteisöllisyys ruuan ympärillä kasvaa ja vahvistaa hyvinvointia

Huomioita ja havaintoja

-

Luku 4: Kehitettävät valmiudet

Huomioita ja havaintoja lukuun 4 Kehitettävät valmiudet

Joustavat kokeluympäristöt ja pilotoinnit tilapäisesti sääntelyltä vapautetussa ympäristössä ovat tärkeitä työkaluja uuden kehittämisessä.

Muuta kommentoitavaa

Muita huomioita strategiasta.

Strategia oli selkeä ja tiivis kokonaisuus, jossa on kuvattu hyvin alan sisällä käytävää keskustelua. Tavoitteet ovat osittain kunnianhimoisia ja keinot niiden saavuttamiseksi jäävät paikoin puuttumaan. Useat tavoitteet tukevat kuitenkin hyvin toisiaan ja yhden totetuminen edesauttaa toista.

Jaakkola Anna-Kaisa
MTK-Etelä-Pohjanmaa ry